

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 4. juuni 2021
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2018/0228 (COD)

6115/21
ADD 1

TRANS 72
FIN 107
CADREFIN 61
POLGEN 22
REGIO 18
ENER 39
TELECOM 59
COMPET 98
MI 85
ECO 24
CODEC 186

NÕUKOGU PÕHJENDUSTE KAVAND

Teema: Nõukogu esimese lugemise seisukoht eesmärgiga võtta vastu EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) nr 283/2014
– Nõukogu põhjenduste kavand

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon võttis 6. juunil 2018 mitmeaastast finantsraamistikku käsitlevate ettepanekute seas vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku, millega luuakse Euroopa ühendamise rahastu ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1316/2013 ja (EL) 283/2014. Ettepaneku eesmärk on luua õiguslik alus Euroopa ühendamise rahastu jaoks pärast 2020. aastat.
2. Euroopa Parlamendis valiti juhtivateks ühiskomisjonideks tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon (ITRE) ning transpordi- ja turismikomisjon (TRAN). Mõlemad komisjonid hääletasid raporti üle ühiselt 2018. aasta novembris ja kinnitasid selle täiskogu istungil 2018. aasta detsembris. Uue koosseisu ametiajal nimetati ettepaneku kaasraportöörideks Dominique RIQUET (Renew Europe, FR), Marian-Jean MARINESCU (PPE, RO) ja Henna VIRKKUNEN (PPE, FI).
3. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse vastu 19. septembril 2018.
4. Euroopa Regioonide Komitee võttis oma arvamuse vastu 10. oktoobril 2018.
5. Pärast tehnilisel tasandil toimunud arutelusid eesistujariigi sõprade rühmas saavutas transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu oma 3. detsembri 2018. aasta istungil ettepaneku suhtes osalise üldise lähenemisviisi. Seejärel toimusid kolmepoolsed läbirääkimised Euroopa Parlamendiga. Osalise üldise lähenemisviisi tekstis nurksulgudes esitatud elemendid jäeti läbirääkimiste selles etapis käigus kõrvale, sest esmalt oli vaja teha rohkem edusamme horisontaalsel tasandil, muu hulgas saada Euroopa Ülemkogult poliitilisi suuniseid mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) kohta, et nõukogul oleks võimalik nende osade suhtes oma seisukoht kujundada.

6. Alaliste esindajate komitee võttis 13. märtsil 2019 eduaruande¹ teadmiseks ja kinnitas ühise arusaama, mis kajastab Euroopa Parlamendiga 7. märtsil 2019 toimunud kolmepoolset kohtumisel saavutatud läbirääkimiste seisu. Selle ühise seisukoha kinnitas 17. aprillil 2019 ka Euroopa Parlamendi täiskogu, võttes vastu oma esimese lugemise seisukoha.
7. Euroopa Ülemkogu andis oma 17.–21. juuli 2020. aasta kohtumise järel poliitilised suunised kõigi mitmeaastase finantsraamistikuga seotud dokumentide kohta (vt dok 00010/20). Seetõttu valmistas Euroopa ühendamise rahastu teemasid käsitlev eesistujariigi sõprade rühm Euroopa Parlamendiga läbirääkimiste jätkamiseks ette muudetud volitused², mille COREPER 23. septembril 2020 heaks kiitis.
8. Seejärel toimus 26. oktoobril ja 11. detsembril 2020 ning 22. jaanuaril 2021 kolm mitteametlikku kolmepoolset kohtumist.
9. Viimasel kolmepoolset kohtumisel 11. märtsil 2021 saavutasid nõukogu ja Euroopa Parlament üldise esialgse kokkuleppe kooskõlas volitustega, mida COREPER oli uuendanud 10. märtsil 2021. Alaliste esindajate komitee kinnitas kolmepoolset kohtumisel kokku lepitud lõpliku kompromissteksti 24. märtsil 2021.
10. Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjon ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon kinnitasid selle esialgse kompromissteksti 15. aprilli 2021. aasta ühisel koosolekul. Seejärel saatsid Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjoni ning tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni esimehed 23. aprillil 2021 alaliste esindajate komitee eesistujale kirja, milles märkisid, et juhul kui nõukogu võtab kooskõlas üldise esialgse kokkuleppega vastu oma esimese lugemise seisukoha, soovivad nad täiskogul võtta nõukogu seisukoht pärast õiguskeelelist kontrolli parlamendi teisel lugemisel muudatusteta vastu.

¹ ST 7207/19, 7207/19 ADD 1 ja 7207/19 COR 1.

² ST 11137/20.

II. EESMÄRK

11. Ettepaneku üldine eesmärk on luua õiguslik alus Euroopa ühendamise rahastu jaoks pärast 2020. aastat. Rahastu üldeesmärk on rajada, arendada ja ajakohastada üleeuroopalisi transpordi-, energia- ja digivõrke, viia nende rajamine lõpule ning hõlbustada piiriülest koostööd taastuvenergia valdkonnas, võttes arvesse pikaajalisi dekarboniseerimiskohustusi, Euroopa konkurentsivõime, aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu ning territoriaalse, sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse suurendamist, siseturule juurdepääsu parandamist ja selle suuremat integreerimist ning pannes rõhku transpordi-, energeetika- ja digisektori koostoimele.

III. NÕUKOGU ESIMESE LUGEMISE SEISUKOHA ANALÜÜS

Menetluslik kontekst

12. Euroopa Parlament ja nõukogu pidasid komisjoni ettepaneku alusel läbirääkimisi, et saavutada nõukogu esimese lugemise seisukoha põhjal varane teise lugemise kokkulepe. Nõukogu seisukoha eelnõu tekst kajastab täiel määral kahe kaasseadusandja vahel saavutatud kompromissi.

Peamiste küsimuste kokkuvõte

13. Nõukogu esimese lugemise seisukoht sisaldab järgmisi põhielemente, mille suhtes kaasseadusandjad kokkuleppele on jõudnud.

Horisontaalsed ja transpordiga seotud sätted.

14. Taristu tsiviil- ja militaarotstarbeline kaheugune kasutus. Selleks et võimaldada TEN-T põhi- või üldvõrkude taristu tsiviil- ja kaitseotstarbelist kaheugust kasutust, määratakse nõukogu esimese lugemise seisukohas kindlaks täiendavad konkreetsed rahastamiskõlblikkuse nõuded, mida kohaldatakse meetmete suhtes, mis on seotud võrgu kohandamisega tsiviil- ja kaitseotstarbeliseks kaheuguseks kasutuseks.

15. Rahastamiskõlblikud meetmed. Kaasseadusandjad on kokku leppinud, et rahastamiskõlblikke meetmeid laiendatakse mitmele projektile, mis hõlmavad muu hulgas lisa III osas loetletud piiriüleseid ja puuduvaid ühendusi, üldvõrgu mere- ja siseveesadamaid ning ülemeremaid ja -territooriume, et parandada äärealade ja eraldatud alade ühenduvust.
16. Kaasrahastamise määrad (transport ja energia). Kaasseadusandjad on kokku leppinud, et eri liiki meetmete erinevate kaasrahastamismäärade põhimõte säilitatakse, et keskenduda Euroopa Ühendamise Rahastu puhul kõige olulisematele meetmetele, eelkõige piiriülestele projektidele. Maksimaalset kaasrahastamismäära on suurendatud mitme meetme toetamiseks, mis on suunatud eelkõige integreeritud juhtimisstruktuuridele, nagu näiteks ühisettevõtted, ja koostoimele. Need meetmed on muu hulgas seotud mere- ja siseveeteede ning raudtee koostalitlusvõimega, samal ajal kui Euroopa ühendamise rahastu keskendub jätkuvalt piiriülestele meetmetele. Lisaks kasutatakse Euroopa ühendamise rahastust sihtotstarbelist summat Ühtekuuluvusfondist rahastatavate riikide vaheliste puuduvate suurte piiriüleste raudteeühenduste lõpuleviimiseks, et toetada ühtse turu toimimist, ning selle summa suhtes kohaldatakse Ühtekuuluvusfondist Euroopa ühendamise rahastusse ülekandmise kaasrahastamise eeskirju.
17. Euroopa ühendamise rahastu eelarve. Nõukogu esimese lugemise seisukoht kajastab eelarvesummasid, milles riigipead ja valitsusjuhid leppisid kokku oma 17.–21. juuli 2020. aasta kohtumisel. Lisaks on Ühtekuuluvusfondist ümberpaigutatud summasid käsitlevad sätted viidud kooskõlla ühissätete määruse vastavate sätetega.
18. Vastastikkuse põhimõte. Kaasseadusandjad on kokku leppinud, et lisatakse säte, millega tagatakse liidus asutatud õigussubjektide vastastikune osalemine Euroopa ühendamise rahastu programmis osalevate kolmandate riikide samaväärsetes programmides.

19. Muudetud on veel mitut sätet, järgides nõukogu horisontaalset lähenemisviisi kõigi mitmeaastase finantsraamistiku dokumentide suhtes. Need on eelkõige artikkel 1 (programmi loomine ajavahemikuks 2021–2027) ning sätted kumulatiivse ja alternatiivse rahastamise kohta. Selleks et tagada asjaomases poliitikavaldkondades toetuse andmise järjepidevus ja võimaldada rakendamist alates mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, lisati säte käesoleva määruse retroaktiivse kohaldamise kohta alates 1. jaanuarist 2021.

Energiasätted.

20. Piiriülesed taastuvenergiaprojektid. Soovides eraldada teatava osa vahenditest kliimaeesmärkide saavutamiseks, suurendas nõukogu summat, mida saab eraldada piiriülestele taastuvenergiaprojektidele, ning nägi ette, et asjaomaste eraldatud vahendite ülejäänud osa on piiriüleste taastuvenergiaprojektide ebapiisava turul kasutuselevõtmise korral võimalik kanda üle taastuvenergia rahastamismehhanismi.
21. Hindamiskriteeriumid ja tööprogrammid. Samuti soovis nõukogu, et hindamiskriteeriumide määratlemisel lähtutakse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttest, ning kutsus üles pöörama tööprogrammides erilist tähelepanu meetmetele, mille eesmärk on energia siseturu parem lõimimine, energiaisolatsiooni lõpetamine ja elektrivõrkude ühendamise kitsaskohtade kõrvaldamine .

Digisätted.

22. Meetmete koostoime. Nõukogu esimese lugemise seisukoha eesmärk on maksimeerida programmiga toetatavate meetmete koostoimet, võttes arvesse asjaomase piirkonna sotsiaalmajanduslikke tegureid ja digitaristu kasutuselevõtuks vajaliku rahastamise taset. Toetades tipptasemel ühenduvust sotsiaal-majanduslikes keskustes, on eesmärk saavutada ka nende ümbruse, sealhulgas kodumajapidamiste ulatuslik katvus, kuna hilisemas etapis on juba kaetud piirkondades esinevate lünkade täitmine ebamajanduslik.

23. Digitaristu. Tagamaks, et Euroopa ühendamise rahastu keskendub taristu rahastamisele, jäävad programmi kohaldamisalast välja digitaalsed üksikteenused ja -rakendused, nagu hajusraamatu tehnoloogiad või tehisintellekt, kuna neid on võimalik käsitleda muude rahastamisvahendite, näiteks programmi „Digitaalne Euroopa“ kaudu.
24. Territoriaalne ühtekuuluvus. Selleks et suurendada liidu territoriaalset ühtekuuluvust, pannakse nõukogu esimese lugemise seisukohas rõhku tuumiktaristu loomisele äärepoolseimate piirkondade, saarte, ülemeremaade ja -territooriumide ühendamisele liikmesriikide territoriaalvete ja majandusvööndite kaudu, sellise taristu olemasolu korral aga selle liiasuse tagamisele.
- Sellela seoses on nõukogu seisukoha eesmärk täiendada piisava läbilaskevõimega terabitiühenduste pakkumist Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötamise ressurssidega.
25. Rahastamiskõlblikud üksused. Abikõlblike üksuste loetelu on laiendatud ja see hõlmab ka ühisettevõtteid ning Euroopa ühendamise rahastuga assotsieerunud ülemeremaades ja -territooriumidel asutatud juriidilisi isikuid. Samuti on lisatud säte, millega tagatakse, et CEFiga assotsieerunud riikides asuvatel juriidilistel isikutel ja liidus asuvatel, aga otseselt või kaudselt kolmandate riikide ja/või kolmandate riikide kodanike ja/või kolmandates riikides asuvate juriidiliste isikute poolt kontrollitavatel juriidilistel isikutel ei ole nõuetekohaselt põhjendatud julgeolekukaalutlustel õigust osaleda kõigis või mõnedes meetmetes.

IV. KOKKUVÕTE

26. Nõukogu seisukohas rõhutatakse komisjoni ettepaneku peamist eesmärki ning see kajastab täielikult kompromissi, milleni jõuti nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahelistel mitteametlikel läbirääkimistel, mis toimusid komisjoni toetusel.

27. Seetõttu leiab nõukogu, et tema esimese lugemise seisukoht kujutab endast läbirääkimiste tasakaalustatud tulemust ning et määrus täidab pärast vastuvõtmist jätkuvalt võtmerolli üleeuroopaliste transpordi-, energia- ja digivõrkude rajamisel, arendamisel, ajakohastamisel ja nende rajamise lõpuleviimisel.
-